

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmmæ Virtvtvm, Ac Vitiorvm , Tomus ...

Guilelmus <Peraldus>

Lvgdvni, 1585

De commendatione Temperantiæ. Cap IIII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46132)

non rectos intellige, vt cupiditatem habendi, vel proximo cendi. His cupiditatibus ratio animi dominatur: non q̄ motus in eis non surgant, sed quia cum emergunt, non fit processus consensus. ¶ Et notandū quod secundū Tullium in lib. de Off. duplex est vis animæ, vna est ratio, altera est appetitus quæ animū rapit. Rationis est dominari, appetitus obtemperare. Tullius in lib. de Offic. sic describit temperantiā: Temperantiā est dominium rationis in libidinem, & in motus alios importunos. secundū Aug. verò in lib. de moribus ecclesiæ, Temperantiā est amor sese integrum Deo incorruptūque seruans. Secundū Macrobiū, Temperantiā est, nihil appetere p̄nitendum in moderationis legem excedere, sub iugo rationis cupiditatem domare. Item Aug. dicit in lib. de Libero arbitrio, quod temperantiā est affectio coercens & cohibens appetitū ab his quæ p̄ter appetuntur. ¶ Et notandum q̄ modus à quo moderatio dicitur, quadruplex est. Primus est, restrictio inordinati appetitus in vi concupiscibili, quæ prona est ad concupiscendū delectatione temporale: vel in vi irascibil, quæ impetuosa est ad repellendū nocium vel corruptens. Secundus cōsistit in priuatione quod est nimis & parum. Tertius in hoc quod opus debitis cūstantiis induatur: & huius terij modi secundus modus est. Quartus modus est, à quo virtus modestiæ dicitur, quæ huius ponit teriam partem temperantiæ. De quo infra dicetur.

De commendatione Temperantiæ.

CAP. IIII.

AD commendationem temperantiæ, primò facit quod homini honorem suū custodit. Honor hominis est libertas voluntatis quæ appreheso delectabili, potest illud velle non velle. Genes. 4. Sub te erit appetitus eius, & tu dominaberis illius. In brutis est seruitus appetitus huic libertati opposita: apprehenso enim delectabili accenditur concupiscentia cordis, & in potestate sua eam extinguere vel temperare. Qui virtutem temperantiæ habet, viuit vt homo, qui eam nō habet vt brutum. Hiero. Qui post carnem ambulant in ventre & libidine prona, quasi irrationabilia iumenta reputantur. In Psal. Hic cūdo, quod ipsa hominem spiritualiter circumcidit, & intercipit qui sunt de populo Dei, & qui non sunt, vere discernit. Secūdo in lib. de quatuor virtutibus: Continentiā si diligis, circumcidet te perflua, & in arētum desideria cōstringe. Continentiā ubi est temperantiā. Iere. 4. Circumcidimini domino, & auferre putium cordiū vestrorum. Deut. 30. Circumcidet dominus De-

trus cor tuū, & cor seminis tui, vt diligas Dominū Deum tuum
 in toto corde tuo. Téperantia opprobriū Ægypti, scilicet mun-
 di superstitiū, aufert à populo Deo. Iosue 5. Hodie abstuli oppro-
 brium Ægypti à vobis. Ambr. Ipsa cauet ne quid nimis. Sapiēs:
 Id arbitror primo esse vtile in vita, Ne quid nimis. ¶ Tertio, q̄
 familiarē Deo reddit. Sap. 6. Incorruptio facit proximum Deo.
 Temperantiā est, vt amor Deo incorruptus atque integer cu-
 stodiatur. Secundum Aug. in lib. de moribus ecclesiā, Ipsa Deo
 seruat integrum cor, quod ipse specialiter requirit. Proverb. 23.
 Præbe fili mi, cor tuum mihi. Aug. 10. lib. Cōfē. Domine, per cō-
 tinentiā colligimur in vnū à quo in multa defleximus. Minus
 enim te amat qui tecū aliquid amat quod nō propter te amat.
 Ipsa assimilat hominē Deo, qui spiritus est, eum spiritualem fa-
 ciendo. Senec. in lib. de quatuor virtutibus cardin. de Cōtinen-
 tia. Desideria tua paruo redime: quia hoc tantū curare debes vt
 desinant, atq; ita quasi ad exēplar diuinū compositus à corpore
 ad spiritum quantum potes adducere. Ipsa filios Dei quasi abla-
 ctat, separando eos à solatio temporalium deliciarum: quod Deo
 valde gratum est. Gene. 27. Abraham in ablactatione Isaac fecit
 conuiuium magnum. Ipsa ad contemplationem Dei præparat.
 Aug. Temperantia est amor ab amore inferiori pulchritudinis
 nos remouens & eleuans ad superiorem. Item in libro Solilo-
 quiorum: Vnum est quod tibi possum præcipere: nihil nobis
 plus penitus esse fugiendum, quam ista sensibilia: cauendumq̄
 magnopere dum hoc corpus agimus, ne quo eorum visco pen-
 nez nostræ impediatur, quibus integris atq; perfectis opus est,
 vt ad illā lucem ab his tenebris eualemus, quæ se nec ostendere
 quidē dignatur in hac cauea inclusis, nisi tales fuerint, vt ista vel
 extracta, vel dissoluta possint in auras suas euadere. Temperantiā
 Deo thronum eburneum præparat, significatum per thronum
 eburneum quem fecit rex Salomo. de quo 3. Regum 10. & 2. Pa-
 raliptom. 9. Ipsa etiam in domo eburnea cum delectat. In Psal. A
 domibus eburneis ex quibus delectauerunt te filia regum in
 honore tuo. Ipsa Dei tabernaculum sanctificat. Psal. Sanctificauit
 tabernaculum suum Altissimus. Et vt vno verbo dicamus, adeo
 placet, quod sine ipsa nullus Deo placere potest. ad Rom. 8. Qui
 in carne sunt, Deo placere nō possunt. ¶ Quarto, quod ipsa fræ-
 num est quo corpus humanum à spiritu regitur. Sine quo spiri-
 tus corpori periculose præsidet: sicut aliquis periculose insidet
 equo sine fræno, si equus sit indomitus, & aqua vel aliud peri-
 culum sit propinquū. De hoc fræno Seneca dicit: Impone cōcu-

pifcentiæ tuæ fructū. ¶ Quintò, quòd ipfa diabolū offendit mul-
 tum, ficut oppofitum eum gaudere facit. Ecclefia. 18. Post co-
 cupifcētijs tuas nō eas, & à volūrate tua auertere. Si enim pro-
 ftes animæ tuæ cōcupifcētijs eius, faciet te gaudium inimicis
 tuis. Temperantia diabolū in arido ponit, vbi non habet re-
 quietem. Matthæi 12. Cūm immūdus ſpiritus exierit ab homine,
 ambulat per loca arida quærens quietem, & non inuenit. In-
 perantia verò diabolo locum quietis parat, ſcilicet humidum.
 Vnde Iob 40. dicitur. Dormite in locis humentibus. Temperan-
 tia liberat ab hoſte qui diu hominē poſſedit, ſcilicet à volup-
 tate cui à cunabulis aſueuit. Sapiens. Vſus agrē dedifcitur. Iden-
 difficile eſt repellere paſſionem vitæ contemporaneam. Tē-
 raria hoſtē cauet, cuius ingreſſus paſſificus videtur: ſcilicet ve-
 lupratem blandientem. Seneca: Voluptates inter res viliffimas
 præcipuè extirpa, quæ more latronum ad hoc nos amplectun-
 tur vt rugulæ. Ipſa in proſperis cuſtodit vbi maius periculū eſt.
 Greg. Cūm omnis fortuna timenda ſit, magis proſpera timen-
 da eſt quàm aduerſa. Hæc enim ſæuiedo crudit, illa blādimento
 ſeducit. Ipſa vitia carnalia quæ maioris ſunt infamię extinguit.
 ¶ Sextò, quòd ipſa eſt ſtola prima. Luca 16. Proferre citò ſtolam
 primam. Ipſa eſt veſtis de byſſo. Prou. vii. Byſſus & purpura
 dumentum eius. Ipſa cādor eſt quali materialis reſpectu aliarum
 gratiarum. Ipſa eſt principium ſpiritualis pulchritudinis, quæ
 conſiſtit in candore & rubore. Cant. 5. Dilectus meus candidus
 & rubicundus. 1. Cor. 15. Qualis cæleſtis, tales & cæleſtes. Cō-
 primò, quòd vas corporis lyneetum cuſtodit. Sapiens: Syno-
 rum niſi vas quodeunque infundis aceſcit. Theſſa. 4. Hæc eſt
 volūtas Dei, ſanctificatio veſtra &c. vt ſciat vniuſquiſque vas
 ſuum poſſidere in ſanctificatione & honore. Ipſa honellus
 prouidet illi parti hominis quæ magis ea indiget, ſcilicet carni.
 ¶ Octauò, quòd hominem munit ea parte quæ inferior eſt, ſcilicet
 licet ex parte carnis. Matthæi 26. Spiritus quidem promptus eſt,
 caro autē infirmā. Ipſa etiam à deceptione hoſtis familiaris
 ſtodit. Boët. Nulla verò peſtis efficacior ad nocendum, quàm
 miliaris inimicus. Et vt vno verbo comprehendamus, nō eſt ali-
 gna ponderatio continentis animæ, id eſt, temperatæ. Eccleſia.
 Quod vocamus cōmuniter tēperantiam, vocat Sen. cōtinentiam.
 Tēperantia turpitudinē fugit, & ſic mundiciā ſeruat. Sen. Si
 tinentiā diligis, turpiā fugito antequam veniāt, nec quæſquis
 aliū vereberis plus quàm te. omnia tolerabilia præter turpitudi-
 nem crede. Ipſa decorem prouidet motibus noſtris. Sen. Si ca-
 timen-
 ſunt. Nec i-
 nemo vid-
 De part-
 te. I-
 diat.
 N Otar-
 perā.
 ſcūda Cl-
 quantū ad
 ni mali. Tu-
 ut ait Tul-
 Cōtinentia
 cui ipſa re-
 ordinat
 lendi. Ste-
 nat apper-
 ri. ad que-
 Dicitur paup-
 tem ſpirit-
 tes contin-
 cōtinentia
 tiolus app-
 ſas. Circa
 frizat, no-
 cinarum a-
 guſtinus:
 demus. Id-
 cit Deus h-
 eſt, tempu-
 vigilia qu-
 ſtolamur.
 eſt, exemp-
 tur, elegit
 magis eli-
 quā à ſed-
 nis mult-
 tum nocu-
 liet quòd
 dit. Exēpl-
 metū quin-

inens es, & animi tui & corporis motus obserua ne indecori
fuit. Nec ideo illos contempnas quia latent: nam nihil differt, si
nemo videat, dum tu illos videas.

*De partibus Temperantie secundum Tullium. Et de prima eius par-
te, scilicet continentia: & de duodecim quæ nobis dissuadent inor-
dinatum amorem voluptatum.*

CAP. V.

Notandū quod secundū Tullium in prima Rhetorica, Té-
perantia tres habet partes. Prima vocatur ab eo Cōtinētia,
secūda Clemētia, tertia Modēstia. Prima videtur regere animū
quantū ad appetitum boni. Secunda, quantum ad appetitū alic-
ui mali. Tertia, quantū ad exteriora horum indicia. Cōtinētia,
ut ait Tull. est per quā cupiditas cōsiliij gubernatione regitur.
Cōtinētia verò sic sumpta videtur posse diuidi sicut cupiditas,
quæ ipsa refrænatur. diuiditur: & quæ habet duas species, scilicet
inordinatum appetitum delectandi, & inordinatū appetitū ha-
bendi. Sic cōtinētia videtur habere duas partes: vnā quæ refrē-
nat appetitū voluptatū, & aliā quæ refrænatur appetitum diuitia-
rū. Ad quod videtur pertinere quod dicit gl. super illud Luc. 6.
Beati pauperes. Ecce tēperantia, temperantiam vocat paupertatem
spiritus, quæ refrēnat appetitum diuitiarum. Has duas par-
tes continentia tangit Seneca, dicens: Hac mediocritatis linea
cōtinētia obseruabis, vt nec voluptati deditus, prodigus & luxu-
riolos appareas, nec auara tenacitate sordidus aut obscurus exi-
stas. Circa illā partē cōtinētia quæ appetitum voluptatum re-
frēnat, notandū quod duodecim sunt quæ nobis dissuadent inor-
dinatum amorem voluptatū. ¶ Primū est, locus in quo sumus. Au-
gustinus: In valle miserie sumus, vbi eò magis sedū quo minus
bemus. Idē: Nescimus quo sine claudimur in hoc exilio: nō eie-
cit Deus hominem, vt hic faceret alium paradysum. ¶ Secundū
est, tempus in quo sumus. Bern. Vniuersum tempus pœnitentiæ
vigilia quædā est solēnitatis magnæ, & æterni sabbathi quæ præ-
stolamur. Vigilia non est tēpus deliciarū, sed festū. ¶ Tertium
est, exemplum Christi & sanctorum. Ber. Christus qui nō falli-
tur, elegit quod carni molestius est: id ergo meli⁹, id vtilius, id
magis eligendum, & quisquis aliud docet, vel suadet, ab eo tan-
quā a seductore cauendū est. 2. ad Cor. 11. In fame, & siti, in ieiū-
niis multis. ¶ Quartū est exemplū eorum quibus amor volupta-
tum nocuit: vt exemplum matris Euæ, de qua Gene. 3. Vidit mu-
lier quod bonū esset lignum ad vescendū, &c. & tulit, & comē-
dit. Exēplum Salomonis, de quo Ecclesiast. 20. Nō prohibui cor
meū quin omni voluptate frueretur: propter quod infatuatus